



**Hyvinvointisuunnitelma  
2026-2029**

*Lemi*



# Johdanto

Hyvinvointisuunnitelma laaditaan valtuustokausittain, ja se perustuu kunnan ja maakunnan muihin strategisiin suunnitelmiin. Valmistelussa huomioidaan muun muassa Etelä-Karjalan hyvinvointialueen laaja hyvinvointisuunnitelma ja varhaiskasvatuksen ja koulujen opetussuunnitelmat. Suunnitelma kattaa kattavasti eri elämänvaiheet ja osa-alueet, kuten lasten, nuorten, perheiden, työikäisten, vanhusten ja vammaisten hyvinvoinnin, kulttuurihyvinvoinnin, ravitsemuksen, turvallisuuden sekä liikenneturvallisuuden ja kevyen liikenteen edistämisen.

Kunnan strategia ohjaa kaikkea kunnassa tehtävää työtä ja hyvinvointisuunnitelmassa tukee kunnan strategiaa. Strategian ja hyvinvointisuunnitelman valmistuttua, niiden painopisteet huomioidaan vuosittain laadittavissa hyvinvointikertomuksissa. Näissä raporteissa kuvataan vuoden aikana toteutetut toimenpiteet, niiden vaikuttavuus sekä mahdolliset uudet ilmiöt, jotka vaikuttavat kuntalaisten hyvinvointiin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään Lemillä tiiviissä yhteistyössä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ja muiden maakunnan kuntien kanssa. Koska kunnilla ja hyvinvointialueella on yhteiset asukkaat, palveluiden onnistunut toteuttaminen edellyttää jatkuvaa ja tiivistä yhteistyötä. Tätä yhteistyötä toteutetaan lakisääteisten HYTE-neuvottelujen lisäksi erityisesti maakunnallisessa yhdyspintaverkostossa.

Verkoston toiminnan ja onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että siinä on laaja edustus koko maakunnan alueelta. Lemin kunnasta on nimetty varsinainen osallistuja ja varajäsen kaikkiin yhdyspintaverkoston työryhmiin.



# Kärkiteemat

Etelä-Karjalan hyvinvointialue ja maakunnan kunnat ovat yhteistyössä määritelleet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärkiteemat vuosille 2026–2029. Nämä teemat ovat Sutjakka, Sopuisa ja Ikäystävällinen. Kärkiohjelmilla vastataan ajankohtaiseen tietoon pohjautuviin haasteisiin, joiden on tunnistettu heikentävän maakunnan asukkaiden hyvinvointia. Yhteisenä visiona on saavuttaa Suomen hyvinvoivin väestö vuoteen 2030 mennessä.

Maakunnallisella tasolla kärkiteemojen edistämiseksi on perustettu kolme verkostoa: Sopuisa-perheverkosto, Sutjakka-elintapaverkosto sekä Ikäystävällinen-ikäverkosto. Näissä verkostoissa kehitetään konkreettisia toimenpiteitä ja jaetaan tietoa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Lemmin kunnalla on edustus kaikissa mainituissa verkostoissa, mikä varmistaa tiedonkulun ja maakunnallisen kehitystyön hyödyntämisen paikallisesti.

Tavoitteena on Suomen hyvinvoivin väestö vuonna 2030. Kärkiohjelmat vastaavat siihen, mikä tällä hetkellä saatavilla olevan tiedossa on heikentämässä maakunnan asukkaiden hyvinvointia.

Näiden yhteisten tavoitteiden kautta on myös Lemillä suunniteltu toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

# HYTE KÄRKIOHJELMAT

**VISIO: Suomen hyvinvoivin väestö vuonna 2030**

*Hyvinvointialue edistää toiminnallaan väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta yhdessä kuntien sekä alueen muiden toimijoiden kanssa.*

**Kärkiohjelmien yhteiset tavoitteet:**

- Asukkaiden osallisuuden lisääminen
- Elämänlaadun lisääminen
- Palvelutarpeen kasvun hillitseminen
- Ohjaus hyvinvointia- ja terveyttä edistäviin palveluihin yksilöllisesti ja oikea-aikaisesti

*Kärkiohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan sovitulla mittareilla*

## SOPUISA



Päihteiden käytön väheneminen



Mielen hyvinvoinnin lisääminen

**VISIO: HYVINVOIVIMMAT LAPSET, NUORET JA AIKUISET**

## SUTJAKKA



Ylipainon ennaltaehkäisy ja väheneminen



Kansansairauksien ennaltaehkäisy

**VISIO: HYVINVOIVIMMAT LAPSET, NUORET JA AIKUISET**

## IKÄYSTÄVÄLLINEN



Yksinäisyyden vähentäminen



Kaatumisen ehkäisy



Vajaaravitsemuksen ehkäisy

**VISIO: HYVINVOIVIMMAT IKÄÄNTYNEET**



# Mittarit ja seuranta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä seurataan Lemillä vuosittain laadittavassa hyvinvointikertomuksessa, jossa raportoidaan kuluneen vuoden aikana tehdyt toimenpiteet sekä arvioidaan niiden vaikuttavuutta. Raportoinnin yhteydessä suunnitellaan ja kehitetään tulevia toimenpiteitä edelleen. Keskeisinä valtakunnallisina mittareina hyödynnetään HYTE-kerrointa ja TEAviisaria. HYTE-kerroin on kuntien valtionosuuden lisäosa, joka kannustaa aktiiviseen hyvinvointitoimintaan ja jakaa rahoitusta kunnan saavutusten mukaan. TEAviisari puolestaan on verkkopalvelu, joka tarjoaa vertailukelpoista tietoa kunnan toiminnasta ja tukee näin tiedolla johtamista. Kunnan tavoitteena on kehittää toimintaa siten, että HYTE-kertoimeen vaikuttavat indikaattorit saataisiin mahdollisimman korkealle tasolle.

Kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä seurataan useiden eri tiedonkeruukanavien kautta, jotta saadaan kattava kuva eri ikäryhmien tilanteesta. Kouluterveyskysely tuottaa joka toinen vuosi tietoa 4.–5.-luokkalaisten sekä 8.–9.-luokkalaisten hyvinvoinnista. Lasten ja nuorten fyysistä toimintakykyä seurataan vuosittain MOVE!-mittauksilla, minkä lisäksi Liiku.fi-palvelu antaa tietoa kuntalaisten liikkumisen yleisilasta. Nuorten elämää, arvoja ja asenteita tarkastellaan säännöllisesti Nuorisobarometrin avulla, ja Nuorisotutkimusseuran vapaa-aikatutkimus pureutuu nuorten harrastamiseen sekä järjestötoimintaan.

Varhaisessa vaiheessa hyvinvointitietoa kerätään varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskyselyillä sekä erilaisilla asukaskyselyillä, jotka kuvaavat ihmisten kokemuksia elinympäristöstään. Kuntaliiton hyvinvointi-indikaattori puolestaan kokoaa yhteen tietoa kuntalaisten elintasosta, yhteisyyssuhteista ja itsensä toteuttamisesta. Ikääntyneen väestön osalta hyödynnetään Ikäinstituutin selvityksiä ja hankkeita, jotka tarjoavat tietoa toimintakyvystä, mielen hyvinvoinnista ja osallisuudesta.

Tilastokeskus antaa tietoa väestörakenteesta, elinoloista ja taloudellisesta hyvinvoinnista ja Kuntaliiton aikasarjapalvelu kertoo palvelutuotannon kustannuksista.

Henkilöstön kokemuksia, sitoutumista ja työpaikan ilmapiiriä seurataan Pulssikyselyillä.



# Sutjakka Lemi

- Liikuntapaikkojen rakentamisessa toimimme tasavertaisesti kaikkien taajamien kesken ja osallistamme asukkaat mukaan suunnitteluun.
- Liikkumisen aktivoimiseksi tarjoamme maksuttomia uimavuoroja ja puistojumppia sekä kirjastosta saatavilla välinelainoilla.
- Tuemme järjestötoimintaa avustuksilla ja perheitä harrastustuella.
- Vahvistamme lasten ja nuorten hyvinvointia varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja nuorisotyössä jakamalla ikätasoisia tietoja ravinnon, unen ja liikkumisen merkityksestä. Hyödynnämme tässä monipuolisesti eri kanavia, kuten sosiaalisen median kampanjoita, ryhmätoimintaa ja yksilöllisiä kohtaamisia. Kannustamme lapsia ja nuoria liikkumaan myös vapaa-ajalla.
- Tuemme tasapainoista arkea ottamalla käyttöön säännöllisiä ruuduttomia hetkiä ja huomioimalla terveelliset, ravitsevat vaihtoehdot tarjottavissa välipaloissa.
- Huolehdimme päiväkotien ja koulujen pihojen, liikuntapaikkojen, luontoreittien ja kevyenliikenteen väylien ylläpidosta ja saavutettavuudesta.
- Tunnistamme varhaiset merkit liikkumisen haasteissa tai ravitsemusongelmista.
- Tuemme henkilöstön liikkumista.



# Sopuisa Lemi

- Haluamme, että jokainen lapsi ja nuori saa kasvaa turvassa. Luomme hyväksyvän ilmapiirin ja innostavaa, päihteetöntä tekemistä, joka tukee hyvinvointia varhaiskasvatuksen ensiaskeleista kohti aikuisuutta.
- Vastaamme kasvun haasteisiin järjestämällä tapahtumia ja toimintaa, joiden suunnitteluun ja toteutukseen lapset ja nuoret osallistuvat aktiivisesti.
- Seuraamme aktiivisesti lapsia ja nuoria koskevia nousevia ilmiöitä varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja nuorisotyössä. Varmistamme henkilöstömme ammatillisen osaamisen ja kyvyn varhaiseen puuttumiseen, jotta voimme reagoida muuttuviin tarpeisiin oikea-aikaisesti.
- Viestimme perheille selkeästi ja avoimesti palveluistamme sekä lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen tuen mahdollisuuksista kaikissa palveluissamme.
- Huolehdimme varhaiskasvatuksen saavutettavuudesta perheiden erilaiset tarpeet huomioiden.
- Etsivän nuorisotyön kautta olemme nuoren kasvun tukena perusopetuksen jälkeen ja tarjoamme opastusta tulevaisuuden valintoihin.
- Käytämme varhaisen tuen malleja, kuten varhaisen puuttumisen toimintatavat ja huolen puheeksiotto.
- Huolehdimme henkilöstön työssäjaksamisesta ja ammatillisen osaamisen kehittämistä. Vain hyvinvoiva ja osaava ammattilainen kykenee tarjoamaan lapsille ja nuorille heidän tarvitsemaansa tukea ja turvaa koko kasvupolun ajan.



# Ikäystävällinen Lemi

- Vanhus- ja vammaisneuvosto toimii ikääntyneiden ja erityisryhmien edunvalvojana ja toteuttaa Ikäystävällinen Lemi-kyselyn ja esteettömyyskartoituksen vuoden 2026 aikana.
- Ikääntyneiden yksinäisyyden ehkäisemiseksi ja osallisuuden mahdollistamiseksi tuemme kunnan omien järjestöjen ja yhdistysten toimintaa sekä maakunnallisten toimijoiden palveluntarjontaa lemiläisille avustuksilla ja tarjoamalla asukastila kokoontumispaikaksi.
- Etsivän vanhustyön kautta kuljetamme syrjäkylillä asuvia ikääntyneitä kaksi kertaa kuukaudessa kirkonkylään osallistumaan muistikahvilaan ja kahvikyökkiin ja suorittamaan asiointeja.
- Ikääntyneiden liikuntakyvyn ja arjessa pärjäämisen tueksi järjestämme maksuttomia puistojumppia ja uimavuoroja sekä tuemme Savitaipaleen kansalaisopiston tarjontaa ikääntyneiden liikkumisen ja osallisuuden tukemiseksi.
- Huolehdimme, että ikääntyneille viestintä on saavutettavaa ja saatavilla myös paperiversioina kuten kesälehtenä.
- Tuemme ikääntyneiden digiosaamista antamalla kirjastossa digiopastusta.
- Huolehdimme kunnan tilojen esteettömyydestä ja kevyenliikenteen väylien kunnossapidosta sekä lisäämme levähdyspenkkejä taajamiin helpottamaan ikääntyneiden omatoimista liikkumista.
- Sukupolvien välistä toimintaa, yhteisöllisyyttä ja yksinäisyyden vähentämistä edistetään varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vanhustyön välisellä yhteistyöllä. Käytännön esimerkkejä tästä ovat joulukorttikampanjat sekä erilaiset yhteiset tapahtumat, kuten läheisten päivät.